Lietas Nr. C30477922
CA-0664-25/9
ECLI:LV:RAT:2025:0610.C30477922.16.S

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2025.gada 10.jūnijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis U.Danga,

tiesnese L.Pliča un tiesnesis M.Sviķis

ar tiesas sēdes sekretāri A.Priedīti,

izskatot atklātā tiesas sēdē MS Teams platformā civillietu /Nosaukums B/ prasībā pret /Persona A/ un /Nosaukums C/ par zaudējumu piedziņu sakarā ar /Nosaukums B/ apelācijas sūdzību un /Persona A/ pretapelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 22.jūlija spriedumu, Civillietu tiesas kolēģija

konstatēja:

Aprakstošā daļa

Prasītājs/Nosaukums B/ 2022.gada 12.aprīlī cēlis Rīgas pilsētas tiesā (pirms reorganizācijas – Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa) prasību pret/Persona A/ un /Nosaukums C/ par zaudējumu piedziņu.

Pamatojoties uz Civillikuma 863.,864.,1635.,1716.,1770.,1773.,1775.,1779.pantu, Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 88.,89.,97.3.,97.5.,100.1.,100.4.,138. un 146.punktu, Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumu Nr.1048 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" (spēkā līdz 2016.gada 10.februārim) 34.punktu prasītājs lūdzis: 1) piedzīt solidāri no atbildētāja /Persona A/ un /Nosaukums C/ par labu prasītājam zaudējumus 35 646,61 euro apmērā; 2) piedzīt solidāri no /Persona A/ un /Nosaukums C/ par labu prasītājam izmaksas par gazificētajā objektā uzstādīto dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparātu BK-G6 MT Nr.34963130 67,80 euro, izdevumus par mēraparāta demontāžu un nomaiņu 42,35 euro, kā arī mēraparāta pārbaudes izdevumus 372,71 euro; 3) piedzīt no atbildētāja /Persona A/ par labu prasītājam līgumsodu 35 646,61 euro apmērā; 4) piedzīt no atbildētājas /Nosaukums C/ par labu prasītājam zaudējumus un līgumsodu 8260,54 euro apmērā; 5) atzīt prasītāja tiesības saņemt 6% no neatmaksātā pamatparāda par laiku līdz sprieduma izpildei; 6) piedzīt no atbildētājiem tiesāšanās izdevumus.

Ar Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 22.jūnija spriedumu /Nosaukums B/ prasība pret /Persona A/ un /Nosaukums C/ par zaudējumu piedziņu apmierināta daļēji, piedzenot no atbildētāja /Persona A/ par labu prasītājam zaudējumus 13 809,79 euro un līgumsodu 1380,98 euro; piedzenot no atbildētāja /Nosaukums C/ par labu prasītājam zaudējumus 1994,13 euro; piedzenot solidāri no atbildētājiem /Persona A/ un /Nosaukums C/ par labu prasītājam izdevumus par gazificētajā objektā uzstādīto dabasgāzes mēraparātu BK-G6 MT Nr.34963130 67,80 euro; piedzenot izdevumus par mēraparāta demontāžu un nomaiņu 42,35 euro; mēraparāta pārbaudes izdevumus

372,71 euro. Savukārt, prasība daļā pret atbildētājiem /Persona A/ un /Nosaukums C/ daļā par 62 368,86 euro piedziņu noraidīta.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka līdz 2010.gada 25.novembrim atbildētājam /Persona A/ un /Persona D/ piederēja īpašums /Adrese A/, katram 1/2 domājamā daļa no nekustamā īpašuma. Starp /Nosaukums G/, kuras tiesību un saistību pārņēmējs ir prasītājs, un atbildētāju /Persona A/ 2009.gada 4.janvārī noslēgts dabasgāzes piegādes līgums mājsaimniecības lietotājiem Nr.65-3480512, un lietā nav strīda, ka prasītājam līgumsaistības ar atbildētāju /Persona A/, kā lietotāju, pastāvēja līdz 2018.gada 28.februārim.

Pirmās instances tiesa arī konstatējusi, ka pamatojoties uz 2010.gada 22.septembra pirkuma līgumu, īpašumu /Adrese A/ iegādājās atbildētāja /Nosaukums C/, kas bija īpašniece no 2010.gada 25.novembra līdz 2019.gada 15.novembrim, kā arī starp prasītāju un /Nosaukums C/ 2018.gada 1.martā noslēgts dabasgāzes piegādes līgums, kurš nav pievienots lietas materiāliem, jo ir komercnoslēpums.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka prasītājs 2021.gada 9.novembrī /Adrese A/ demontēja uzstādīto komercuzskaites mēraparātu*BK G4 Premagas*Nr.6158212-045-06-5 ar rādījumu 63226 m3, un tā vietā uzstādīja jaunu komercuzskaites mēraparātu, par ko sagatavots akts par skaitītāja maiņu, mēraparāts, kopā ar noņemto roto plombu Nr.5180774, atbildētāja /Persona A/ klātbūtnē ielikts drošības maisā Nr.CB30932 un maiss aizlīmēts. Mēraparāts nodots pārbaudei Valsts tiesu ekspertīžu birojam, un 2022.gada 1.martā sagatavots konsultatīvais atzinums Nr.22-34/22-40, kurā secināts, ka plomba Nr.5180774 bijusi atvērta, izņemot no tās sākotnējo serdeni un tā vietā frontāli iespiežot citu serdeni. Plombas aukla pie gāzes skaitītāja kreisās puses atveres vītnei uzskrūvētā uzgriežņa ir pārdalīta ar rīku, kam ir savstarpēji pretēji novietotas šauras, asas darbavirsmas, kas šķērsgriezuma ir trīsstūra formā, piemēram, pārkniebjot ar nelielām asām knaiblēm. Secināts arī, ka pārdalītās plombas auklas gali ir ievietoti gāzes skaitītāja kreisās puses atveres vītnes esošā atverē, un nostiprināti ar sacietējušu vielu.

Ņemot vērā, ka ar iejaukšanos uzstādītajā mēraparāta darbībā ir ārpuslīgumisks tiesību aizskārums, pirmās instances tiesa atzinusi, ka lietā nav konstatējams trīs gadu noilgums, kurš piemērojams komerctiesiskajām attiecībām.

Vērtējot atbildētāja /Persona A/ iebildumus par to, ka nav iejaucies mēraparāta darbībā, jo pārbaudēs 2009.gada 13.janvārī, 2016.gada 31.decembrī un 2018.gada 7.martā plombas bojājumi nav konstatēti, savukārt, 2016.gada 31.decembra aktā Nr.8/1 norādīts, ka "plomba kārtībā", pirmās instances tiesa atzinusi, ka lietā nav pierādījumu, ka ekspertīzē konstatētie mēraparāta bojājumi bija acīmredzami un konstatējami vizuālās pārbaudes laikā nekustamajā īpašumā, līdz ar to iebildumi nav pamatoti.

Atsaucoties uz Senāta Civillietu departamenta 2022.gada 2.marta spriedumā lietā Nr.SKC-280/2022 ietvertajām atziņām, pirmās instances tiesa atzinusi, ka ceļot prasību pret dabasgāzes lietotāju par parāda piedziņu, sakarā ar iejaukšanos dabas gāzes uzskaites mēraparātā, nav svarīgi, kura persona ir bojājusi dabasgāzes patēriņa skaitītāju, atvērusi tā verifikācijas plombu vai veikusi citas darbības. Līdz ar to, prasītājam nav jāpierāda lietotāja vainojama rīcība gāzes uzskaites mehānisma bojāšanā.

Tādējādi pirmās instances tiesa atzinusi, ka lietā nav izšķirošas nozīmes vai viens, vai abi atbildētāji ir vainojami mēraparāta bojāšanā, jo svarīgi ir konstatēt, ka iejaukšanās gāzes patēriņa uzskaites mehānismā notikusi laikā, kad atbildētāji bija dabasgāzes lietotāji.

Tiesa arī atzinusi, ka pamatojoties uz Valsts tiesu ekspertīžu biroja 2022.gada 1.marta konsultatīvo atzinumu Nr. 22-34/22-40, ir pamats atzīt par pierādītu, ka atbildētāju īpašumā uzstādītajam skaitītājam ir konstatēta iejaukšanās skaitītājā, kas prasītājam dod tiesības prasīt atlīdzību par patērēto un neuzskaitīto dabasgāzi.

Pirmās instances tiesa arī konstatējusi, ka lietā nav strīda par to, ka prasītājam līgumsaistības ar atbildētāju /Persona A/, kā lietotāju, kuras pastāvēja no 2009.gada 4.janvāra līdz 2018.gada 28.februārim.

Tādējādi pirmās instances tiesa atzinusi, ka dabasgāzes piegādātājs ir nodibinājis līgumiskas attiecības ar atbildētāju /Persona A/, un šīs attiecības netiek apstrīdētas. Līdz ar to, tiek izslēgta nekustamā īpašuma īpašnieka /Nosaukums C/ atbildība.

Apstākļos, kad līgums par dabasgāzes piegādi ir noslēgts ar citu personu, un starp pusēm faktiski nepastāv strīds par to, ka atbildētājs /Persona A/ ir dabasgāzes lietotājs līguma darbības periodā, solidāra atbildība starp atbildētāju /Persona A/ un atbildētāju /Nosaukums C/ nav nodibināma. Tādējādi pirmās instances tiesa atzinusi, ka nav pamatots viedoklis, ka dabasgāzes lietotājs periodā no 2011.gada 10.novembra līdz 2018.gada 28.februārim ir arī atbildētāja /Nosaukums C/, jo Civillikuma 863.pants un 864.pants nenodibina solidāru atbildību gāzes lietotājam un nekustamā īpašuma īpašniekam.

Ņemot vērā, ka no 2018.gada 28.februāra līdz nekustamā īpašuma atsavināšanai 2019.gada 15.novembrī, līgums par dabasgāzes piegādi netika noslēgts, pirmās instances tiesa atzinusi, ka par faktisko gāzes lietotāju atzīstama nekustamā īpašuma īpašniece atbildētāja /Nosaukums C/, jo citi dabasgāzes lietotāji nekustamajā īpašumā nav konstatēti.

Tiesa arī konstatējusi, ka pretēji minētajam, prasītājs aprēķinājis zaudējumus par periodu no 2011.gada 10.novembra līdz 2018.gada 28.februārim, un lūdz piedzīt no atbildētājiem solidāri zaudējumus 35646,61 euro apmērā, kā arī no atbildētāja /Persona A/ līgumsodu 35646,61euro apmērā. Savukārt, par periodu no 2018.gada 28.februāra līdz 2019.gada 30.novembrim, lūdz piedzīt no atbildētājas /Nosaukums C/ zaudējumus 4130,27 euro un līgumsodu 4130,27 euro.

Vienlaikus pirmās instances tiesa atzinusi, ka lietā nav strīda par patērētās dabasgāzes korektu uzskaiti līdz 2011.gada 10.novembrim, tas ir, nepilnu trīs gadu laikā no līguma ar atbildētāju /Persona A/ noslēgšanas dienas.

Tādējādi tiesa konstatējusi, ka patērētās un uzskaitītās dabasgāzes samazinājums notika no 2011.gada 10.novembra, līdz mēraparāta noņemšanai 2019.gada 15.novembrī, proti, laikā, kad atbildētāji bija dabasgāzes lietotāji. No prasītāja sastādītā aprēķina secināts, ka periodā, no skaitītāja uzstādīšanas līdz 2008.gada 31.decembrim, vidējais patēriņš bijis 597 kubikmetri mēnesī, savukārt, periodā no 2008.gada 31.decembra līdz 2010.gada 31.janvārim – 567 kubikmetri. Sekojošā periodā norādītais dabasgāzes patēriņš krasi samazinās, atsevišķos pārskata periodos sasniedzot tikai nedaudz virs 100 kubikmetriem gāzes mēnesī, t.i., pat līdz piecām reizēm mazāku patēriņu salīdzinot ar sākotnējo. Savukārt laikā, kad īpašuma tiesības pārgāja /Nosaukums D/ patēriņš būtiski pieaudzis, sasniedzot vairāk kā 800 kubikmetru gāzes mēnesī. Tādējādi pirmās instances tiesa atzinusi, ka prasītājs ir pamatoti sasaistījis dabasgāzes uzskaites samazinājumu, ar mēraparāta bojājumiem, jo tie ietekmējuši iespēju lietot dabasgāzi bez uzskaites un bez maksas.

Atsaucoties uz Civillikuma 1587. un 2021.pantu, pirmās instances tiesa atzinusi, ka atbildētājai /Nosaukums C/ ir pienākums segt izdevumus, kas saistīti ar sadales sistēmas operatoram nodarīto kaitējumu, tostarp radītajiem zaudējumiem, ko cita starpā, nosaka 2017.gada 7.februāra Ministru kabineta noteikumu Nr.78 “Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi” 97.5.punkts. Savukārt atbildētājs /Persona A/, kā dabasgāzes lietotājs ir pārkāpis līguma 2.1.2.punktu, pienākumu norēķināties par patērēto dabasgāzi, un 2.1.5. punktu, jo nav nodrošinājis gāzes skaitītāja saglabāšanu un nav paziņojis par mēraparāta bojājumiem. Līdz ar to atbildētājam /Persona A/ ir jāatlīdzina izdevumi, kas saistīti ar sadales sistēmas operatoram nodarīto kaitējumu, tostarp radītajiem zaudējumiem saskaņā ar līguma 4.1.punktu.

Vienlaikus par pamatotiem pirmās instances tiesa atzinusi atbildētāju iebildumus par prasības summas aprēķinu, jo pirms dabasgāzes tirgus atvēršanas 2017.gada 1.janvārī, dabasgāzes tarifus apstiprināja Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, kurā bija ietverti pārvades un sadales tarifi. Kā tas izriet no /Nosaukums G/ sniegtās informācijas, tad laikā no 2012.gada līdz 2017.gadam augstākais dabasgāzes un pārvades tarifs bija 0,40738 LVL/m^3 jeb 0,57965 euro/m^3, kas ir 0,05739 euro/kWh (0,57965 euro / Dabasgāzes augstākais siltumspējas pārveidošanas koeficientu m3/kWh – 10,1), līdz ar to minētajā laika periodā lielākais tarifs ir teju divas reizes mazāks, nekā prasības pieteikumā norādītais tarifs 0,1006292 euro/k.

Tādējādi pirmās instances tiesa atzinusi, ka saskaņā ar tiesu praksi, viena no metodēm, kas nodrošina ekonomisko ekvivalenci, ir noteikt faktiski patērēto dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā, un to var noteikt divos veidos: 1) vērtēt vēsturiskos datus par pārkāpēja dabasgāzes patēriņu objektā līdzīgos apstākļos pirms pārkāpuma; 2) ja nav pieejami vai nav izmantojami atbildētāja dabasgāzes patēriņa dati pirms pārkāpuma vai arī atbildētāja pārkāpums konstatējams jau no patēriņa uzsākšanas pirmās dienas, vērtēt datus par dabasgāzes

patēriņu pārkāpēja dabasgāzes patēriņa objektam līdzīgos citos objektos, kuros nav notikusi iejaukšanās patēriņa uzskaitē.

Vadoties no minētā, tiesa konstatējusi, ka prasītājs uzturējis prasību saskaņā ar parāda aprēķinu par periodu no 2011.gada 10.novembra līdz 2018.gada 28.februārim, atbilstoši kuram, aprēķināts pamatparāds 43 572,74 euro, un par periodu no 2018.gada 1.marta līdz 2019.gada 30.novembrim 5048,65 euro, bet vienlaicīgi, izvērtējot atbildētāju iebildumus, iesniedza tiesai arī alternatīvu parāda aprēķinu, atbilstoši kuram no 2011.gada 10.novembra līdz 2018.gada 28.februārim, prasītājs, vadoties no attiecīgā dabasgāzes tarifa konkrētajā periodā, ir aprēķinājis nelikumīgi patērēto dabas gāzes apjomu (attiecīgi, katrā pusgadā), un tam ir piemērojis aktuālo dabasgāzes tarifu, un šāds tarifs atbilst arī atbildētāja iesniegtajai informatīvajai vēstulei par dabasgāzes tarifiem. Atbilstoši minētajam aprēķinam, pamatparāda summa ir 13 809,79 euro.

Tādējādi tiesa konstatējusi, ka alternatīvajā aprēķinā par parāda apmēru no 2018.gada 1.marta līdz 2019.gada 30.novembrim, prasītājs paskaidrojis, ka atbildētāja /Nosaukums C/ gadījumā, līgums 2018.gada 1.martā slēgts ar juridisko personu, un tarifs, par kādu puses ir vienojušās, ir komercnoslēpums, un atkarīgs no noslēgtā līguma starp tirgotāju un lietotāju nosacījumiem. Tarifs var mainīties katru mēnesi, vai būt fiksēta cena, līdz ar to prasītāja nevar piemērot tarifu mājsaimniecībām, kas ir publiski pieejams.

Pirmās instances tiesa atzinusi prasītāja aprēķinā piemēroto vidējā pēdējās garantētās piegādes cenu periodā no 2018.gada 1.marta līdz 2019.gada 30.novembrim, aprēķinot pamatparādu 1994,13 euro apmērā par pamatotu. Līdz ar to prasītāja aprēķinātais nelikumīgi patērētās dabasgāzes daudzuma un parāda aprēķina metode atzīta par pamatotu un iespējami tuvu tam, kas faktiski patērēts, jo aprēķinā vērtēti vēsturiskie dati par pārkāpēja dabasgāzes patēriņu objektā līdzīgos apstākļos pirms pārkāpuma.

Tādējādi pirmās instances tiesa atzinusi, ka prasība par parāda par patērēto un neapmaksāto dabasgāzi piedziņu apmierināma daļēji, no atbildētāja /Persona A/ piedzenot parādu par patērēto un neapmaksāto dabasgāzi par periodu no 2011.gada 10.novembra līdz 2018.gada 28.februārim 13 809,79 euro apmērā, bet no atbildētājas /Nosaukums C/ par periodu no 2018.gada 1.marta līdz 2019.gada 30.novembrim 1994,13 euro apmērā.

Pirmās instances tiesa norādījusi, ka kompensācija pēc juridiskās dabas pielīdzināma līgumsodam, tādējādi sodam jābūt taisnīgam un samērīgam ar izdarītā pārkāpuma smagumu, bet, to piemērojot, nedrīkst radīt iespēju komersantam iedzīvoties uz atbildētāja rēķina. Līdz ar to, prasītāja prasītais līgumsods 100% apmērā no pamatparāda summas atzīstams par nesamērīgi lielu un ir pretrunā ar Civillikumā paredzēto līgumsoda regulējumu, kas saskaņā ar Civillikuma 1617.panta trešo daļu pieaugošu līgumsodu aprobežo ar 10 % no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

Pirmās instances tiesa arī atzinusi, ka saistība veikt kompensācijas samaksu izriet arī no Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103, kurā norādīts, ka kompensācijas apmēra aprēķināšanā ir ievērojams kompensācijas mērķis, kā arī tas, ka kompensācijas apmēram jābūt samērīgam.

Tiesa konstatējusi, ka lietā nav strīda par to, ka prasītājam līgumsaistības ar atbildētāju /Persona A/, kā lietotāju, pastāvēja no 2009.gada 4.janvāra līdz 2018.gada 28.februārim, savukārt ar atbildētāju /Nosaukums C/ no 2018.gada 1.marta līdz strīdus perioda beigām. Līguma 4.1.punktā noteikts, ka piegādātājs, pārkāpuma gadījumā, līgumsodu aprēķina reizinot gāzes daudzumu ar tirdzniecības gala tarifu divkāršā apmērā, līdz ar to prasītājam ir tiesības prasīt līgumsodu no atbildētāja /Persona A/.

Ievērojot minēto un atsaucoties uz Civillikuma 1716.pantu, pirmās instances tiesa norādījusi, ka sodam jābūt taisnīgam un samērīgam ar atbildētāja izdarītā pārkāpuma smagumu, kā arī ar prasītāja tiesībām saņemt atbilstošu kompensāciju, bet neradot iespēju komersantam iedzīvoties uz atbildētāja rēķina. Ievērojot samērīguma principu, prasītāja tiesības nevar prevalēt pār atbildētāja tiesībām par pieļauto pārkāpumu neciest neproporcionāli lielu sodu (kompensāciju).

Līdz ar to pirmās instances tiesa noteikusi līgumsodu 1380,98 euro apmērā, kas ir 10% no parāda 13809,79 euro, jo šādam kompensācijas apmēram ir gan prevencijas, gan sodīšanas funkcija, un tas atbilst civiltiesiska

rakstura sankcijai, ir taisnīgs pret prasītāju un atbildētāju /Persona A/, kā arī ir samērīgs ar izdarītā pārkāpuma apstākļiem.

Tiesa konstatējusi, ka pamatojot prasījumu par līgumsoda piedziņu no atbildētājas /Nosaukums C/, prasītājs norādījis, ka par periodu no 2018.gada 1.marta līdz 2019.gada 30.novembrim zaudējumus un līgumsodu prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja /Nosaukums C/, bet ņemot vērā, ka līgums starp prasītāju un atbildētāju /Nosaukums C/ nav iesniegts, tiesa atzinusi, ka nav iespējams pārliecināties par pušu starpā pielīgto līgumsoda samaksas pienākumu un apmēru, savukārt, Ministru kabineta noteikumi Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" neparedz kompensācijas (līgumsoda) par patērēto un neapmaksāto dabasgāzi noteikšanu. Līdz ar to prasība daļā par līgumsoda piedziņu no atbildētājas /Nosaukums C/ ir noraidāma.

Atsaucoties uz Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 13.punktu un 97.5., 148.1.apakšpunktu, pirmās instances tiesa atzinusi, ka no atbildētājiem solidāri ir piedzenami zaudējumi, ko veido izdevumi par gazificētajā objektā uzstādīto dabasgāzes mēraparātu BK-G6 MT Nr. 34963130 - vērtība 67,80 euro, izdevumi par mēraparāta demontāžu un nomaiņu - 42,35 euro, kā arī mēraparāta pārbaudes izdevumi - 372,71 euro.

Apelācijassūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedzis prasītājs /Nosaukums B/, pārsūdzot spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasība par zaudējumu un līgumsoda piedziņu 56 102,45 euro apmērā no atbildētāja /Persona A/.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka izskatāmajā lietā nav piemērojams pirmās instances tiesas piemērotais Civillikuma 1617.pantā noteiktais līgumsoda aprobežojums 10% apmērā, jo šajā gadījumā nav strīds par saistību nepildīšanu laikā (noteiktā termiņā), bet vispār. Līdz ar to kompensācijas apmērs nosakāms pēc citiem kritērijiem, pēc konkrētas lietas individuāliem apstākļiem.

Norādīts arī, ka dabasgāzes nelikumīga patērēšana attiecīgajā situācijā saistīta nevis ar gāzes nepieciešamību mājsaimniecības vajadzībām, bet tā nelikumīgi patērēta komercdarbības ietvaros, izīrējot dzīvokļus trešajām personām. Tā ir būtiska atšķirība starp tiem gadījumiem, kad gāze nelikumīgi patērēta savām vajadzībām, kā arī ņemams vērā ir izdarītā pārkāpuma ilgums, kas ir vismaz no 2011.gada, proti, pārkāpums bijis ilgstošs.

Prasītājs norādījis, ka līgumsods 100% apmērā no pamatsummas būtu samērīgs ar izdarītā pārkāpuma smagumu un raksturu, un būtu ne tikai kā kompensācija prasītājam, bet arī kalpos kā pamats atturēties no pārkāpumu veikšanas.

Apelātors norādījis, ka no tiesiskā regulējuma viedokļa, prasītājs aprēķinā piemēro pēdējās garantētās piegādes cenu pārkāpuma mēnesī, pamatojoties uz Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 89.punktu, kas noteica, ja konstatēts šo noteikumu 87.punktā minētais pārkāpums, sadales sistēmas operators veic pārrēķinu par izlietoto dabasgāzi un sadales sistēmas pakalpojumiem, izmantojot formulu, kurā dabasgāzes cena noteikta pēc pēdējās dabasgāzes piegādes cenas attiecīgajā mēnesī.

Norādīts arī, ka minētais noteikumu punkts atzīts par spēkā neesošu, taču tikai tāpēc, ka formulā bija iekļautas diferencētā patēriņa normas dabasgāzes patērētā apjoma noteikšanai, kuras Satversmes tiesa atzina par pieņemtām *ultra vires*. Tomēr likumdevēja mērķis bija noteikt, ka pārkāpuma gadījumā faktiski patērētās dabasgāzes cenu aprēķina vadoties no patērētās dabasgāzes daudzuma cenas attiecīgajā mēnesī, bet Satversmes tiesa savos spriedumos nav norādījusi vai atzinusi, ka šāda kārtība būtu nesamērīga vai netaisnīga.

Apelācijas sūdzībā arī norādīts, ka konstatējot pārkāpumu, operatoram nav iespējams noteikt tieši cik daudz kubikmetru gāzes ir nelikumīgi patērēts noteiktā mēnesī vai gadā, tāpēc arī objektīvi nav iespējams precīzi aprēķināt nelikumīgi patērētās dabasgāzes vērtību pa periodiem. Līdz ar to likumdevējs noteica, ka nelikumīgi patērētās dabasgāzes vērtība ir nosakāma, apjomu reizinot ar pēdējās garantētās piegādes cenu pārkāpuma konstatēšanas mēnesī.

Apelātora ieskatā, veicot prettiesisku iejaukšanos dabasgāzes uzskaites sistēmā, pārkāpējam ir jārēķinās ar iespējamām nelabvēlīgām sekām.

Norāda arī, ka gadījumā, ja pārkāpums nebūtu bijis, samaksa par nelikumīgi patērētās dabasgāzes apjomu būtu veicama /Nosaukums G/, nevis prasītājam, kas ir dabasgāzes piegādes operators. Arī no šāda aspekta raugoties, prasītāja ieskatā, tiesiski pamatoti ir piemērot pēdējās garantētās piegādes cenu pārkāpuma konstatēšanas brīdī.

Atsaucoties uz tiesu praksi, apelācijas sūdzībā norādīts, ka kārtība kādā tiek noteikti dabasgāzes tarifi ir regulēta nozares normatīvajos aktos, proti, saskaņā ar Enerģētikas likuma 109.panta ceturto daļu kārtību, kādā nosaka un publicē pēdējās garantētās piegādes cenu šā panta otrajā daļā minētajiem galalietotājiem, nosaka Ministru kabinets, bet saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" tarifus apstiprina sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija un šāda informācija tiek publicēta oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" un plašsaziņas līdzekļos.

Norādīts, ka konkrētajā gadījumā pārkāpums fiksēts brīdī, kad pēdējās garantētās piegādes cena bija salīdzinoši augsta, salīdzinot ar iepriekšējo periodu. Līdz ar to, attiecīgi parāda summa ir salīdzinoši lielāka, tomēr tas pats par sevi nedod pamatu atkāpties no šādas jau tiesu praksē nostiprinātas un no likuma izrietošas prakses piemērošanas.

Pretapelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedzis atbildētājs /Persona A/, pārsūdzot spriedumu daļā, ar kuru apmierināta prasītāja prasība pret atbildētāju /Persona A/.

Pretapelācijas sūdzībā norādīts, ka lietā ir iestājies trīs gadu noilgums prasības celšanai, kas attiecināms uz komercdarījumiem, jo pušu attiecības ir līgumiskas, un prasības pamatā nav atbildētāju izdarīts delikts, bet pirmās instances tiesa nepamatoti atzinusi, ka noilguma termiņš aprēķināms pēc delikttiesisko attiecību regulējuma.

Norādīts arī, ka pirmās instances tiesa ir piemērojusi līgumsodu, kas tiek pamatos ar līguma pārkāpumu, un nebūtu iespējams delikta gadījumā.

Norāda, ka nav konstatēts, ka mēraparāta plombu būtu sabojājis atbildētājs /Persona A/, kā arī nav konstatēta viņa vainojama rīcība, bet šāda fakta konstatācija ir obligāta, lai secinātu, ka atbildētājs /Persona A/ veicis ārpuslīgumisku neatļautu darbību (deliktu). Neraugoties uz to, pirmās instances tiesa, atsaucoties uz līgumu, prezumējusi, ka lietotājam ir pienākums rūpēties par to, lai plomba netiktu bojāta.

Pretapelācijas sūdzībā arī norādīts, ka pirmās instances tiesa, konstatējot mēraparāta plombas bojāšanas brīdi, vadās no prasītāja pieņēmumiem, nevērtējot atbildētāja /Persona A/ iesniegtos pierādījumus, un kļūdaini norādījusi mēraparāta nomaiņas datumu, proti, 2021.gada 15.novembra vietā norādījusi 2019.gada 15.novembri, un uz kļūdaini norādītā datuma balsta savus secinājumus par dabasgāzes patēriņa samazinājuma apmēriem.

Norāda arī, ka pirmās instances tiesa konstatējusi, ka mēraparāts, kas nosūtīts ekspertīzes veikšanai, demontēts 2019.gada 9.novembrī, kas faktiski ir vienlaikus ar /Nosaukums D/ īpašuma tiesību reģistrēšanu 2019.gada 15.novembrī. Secīgi, pat, ja gazificēto objektu tāpat turpināja lietot atbildētājs /Persona A/, gazificētajā objektā bija uzstādīts jauns mēraparāts, kas izskaidro uzskatītās patērētās dabasgāzes apjoma izmaiņas.

Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 97.panta pirmo un trešo daļu, norādīts, ka pirmās instances tiesa pārsūdzētajā spriedumā bez jebkādas ievērības atstājusi atbildētāja /Persona A/ pierādījumus par iemesliem dabas gāzes patēriņā samazinājumam, jo nav ņēmusi vērā laikapstākļus (siltās ziemas) un pierādījumus, kas norāda uz brikešu izmantošanu noteiktā laika periodā, kā arī to, ka dabas gāzes patēriņa pieaugums pēc noteikta perioda ir saistīts ar jaunu dzīvokļu izbūvi 2019.gadā.

Pretapelācijas sūdzībā norādīts, ka prasītājs pieņēmuma veidā ir norādījis, ka laikā no 2011.gada 10.novembra līdz 2019.gada 30.novembrim ir ietekmēti mēraparāta rādījumi, kā rezultātā atbildētājs /Persona A/ laikā no 2011.gada 10.novembra līdz 2018.gada 28.februārim (75,58 mēnešus) ir saņēmis 27 333 m3 dabasgāzi, kas nav uzskaitīta, bet šāds prasītāja pieņēmums ir balstīts uz gazificētajā objektā fiksēto mēneša vidējo dabasgāzes

patēriņu laikā no 2008.gada 31.decembra līdz 2010.gada 31. janvārim – 567 m3 mēnesī, un laikā no 2010.gada 31.janvāra līdz 2018.gada 28.februārim – vidēji 106 m3 līdz 2087 m3 mēnesī.

Norāda, ka gazificētais objekts, jau kopš tā iegādes, laikā no 2008.gada 13.novembra līdz 2010.gada 25.novembrim, līdzīgās daļās piederēja /Persona A/ un viņa brālim /Persona D/, un vienādās daļās bija uzstādīts un ekspluatēts gan gāzes katls, gan cietā kurināmā katls, kā arī ēka ekspluatēta kā īres nams.

Pretapelācijas sūdzības iesniedzēja ieskatā, kaut arī no prasības pieteikumam pievienotā aprēķina izriet, ka laikā no 2016.gada 31.janvāra līdz 2018.gada 28.februārim vidējais mēneša dabas gāzes patēriņš ir bijis 352,68 m3 ((3640 + 3100 + 2077) / 25 mēnešiem), ņemot vērā, ka faktiski vien no 2016. un 2017.gada apkures sezonas sākuma apkurei un karstā ūdens sagatavošanai izmantota dabasgāze, dabas gāzes apjoms 8817 m3, kas saskaņā ar aprēķinu ir patērēts no 2016. gada 31. janvāra līdz 2018. gada 28. februārim, ir dalāms ar 19 mēnešiem (2016. gada jūlija līdz 2018. gada februārim) un vidēji mēnesī veido 464 m3.

Uzskata, ka apjoma atšķirības attiecībā pret laika periodu no 2008.gada 31.decembra līdz 2010.gada 31.janvārim ir izskaidrojamas gan ar auksto 2009./2010.gada ziemu, un ievērojami siltākām ziemām 2016./2017.gadā un 2017./2018.gadā, kā arī siltuma gāzes patēriņu ietekmēja gazificētā objekta īres noslodze, tai skaitā dzīvokļos veiktie remonti.

Norāda arī, ka prasītāja aprēķinā minētā apkurināmā platība 700 m2 neatbilst faktiskajai gazificētā objekta apkurināmajai platībai, jo gazificētais objekts sastāv no dzīvojamās mājas ar kopējo platību 553,8 m3 un šķūņa ar kopējo platību 236,6 m2. Atbilstoši 2010.gada vērtējumam šķūnis izmantots, kā saimniecības ēka un tajā nebija apkures, savukārt 2018. un 2019.gadā veikta šķūņa pārbūve (būvniecība notika līdz 2019. gada beigām), tajā izbūvējot četrus ar centralizēto apkuri aprīkotus dzīvokļus, kuru kopējā platība ir 201,2 m2. Tādējādi, sākot no 2019.gada beigām, pakāpeniski dzīvokļus izīrējot, ievērojami palielinājās apkurināmā platība un gāzes patēriņš, tai skaitā attiecībā pret laika periodu no 2008.gada līdz 2010.gadam, ko prasītājs norāda kā references periodu.

Pretapelācijas sūdzības iesniedzēja ieskatā, visi minētie apstākļi pierāda to, ka vidējā dabasgāzes patēriņa izmaiņas ir notikušas objektīvu apstākļu dēļ, nevis mēraparāta rādījumu ietekmēšanas rezultātā.

Pretapelācijas sūdzībā arī norādīts, ka pirmās instances tiesa bez ievērības atstājusi faktu, ka gan /Nosaukums G/, gan prasītāja pārstāvji, regulāri veica gazificētā objekta apsekošanu un mēraparāta pārbaudes, tas ir, 2009.gada 13.janvārī, 2016.gada 31.decembrī un 2018.gada 7.martā, un atšķirībā no 2021.gada 9.novembra aktā norādītājiem gazificētajā objektā uz vietas vizuāli konstatējamiem plombas bojājumiem, iepriekšējos periodos plombas bojājumi nav konstatēti, tai skaitā, 2016.gada 31.decembra aktā Nr.8/1, kur skaidri un nepārprotami norādīts, ka “plomba kārtībā”. Minētais liecina, ka laikā, kamēr mēraparāts un tā veiktā uzskaite atbilda normatīvajiem aktiem, plombas bojājumu nebija, turklāt bojājumi netika konstatēti pēc 2009.gada 4.janvāra līguma izbeigšanas dienai — līdz 2018.gada 28.februārim, ko apliecina 2018.gada 7.marta pārbaudes akts, līdz ar to nav nekāda pamata uzskatīt, ka mēraparāta rādījumus ir ietekmējis atbildētājs /Persona A/.

Atsaucoties uz Civillikuma 1431. un 1493.pantu, kā arī Civilprocesa likuma 178.panta pirmo un otro daļu, pretapelācijas sūdzībā norādīts, ka prasītājs atbilstoši Civilprocesa likuma 178.pantam nav apstrīdējis ne 2018.gada 7.marta aktu, ne 2016.gada 31.decembra aktu, ar kuru tieši konstatēts, ka plomba ir kārtībā, līdz ar to aktos konstatēti fakti ir saistoši prasītājam, kas uzliekt tiesai pienākumu attiecīgos pierādījumus pienācīgi novērtēt.

Norāda arī, ka no 2018.gada 28.februāra, kad līgumattiecības ar atbildētāju /Persona A/ izbeigtas, līdz 2021.gada 15.novembrim, kad nomainīts mēraparāts, bija pagājuši vairāk kā desmit gadi, un šajā periodā ir bijuši vēl divi citi dabasgāzes lietotāji, līdz ar to nav saprotams, kādēļ izdevumi par mēraparātu nomaiņu un pārbaudi piedzīti solidāri no abiem atbildētājiem.

Atsaucoties uz Civillikuma 3.pantu pretapelācijas sūdzībā norādīts, ka Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr. 78 “Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi” (redakcija, kas bija spēkā līdz 2021.gada 12.augustam) 90.punktā noteiks, ja nav iespējams precīzi noteikt, no kura laika samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, par perioda sākumu uzskata komercuzskaites mēraparāta uzstādīšanas laiku vai gadu, pirms tika konstatēts šo noteikumu 87.punktā minētais

pārkāpums, kura dēļ lietotājam ir radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, ja komercuzskaites mēraparāts nav bijis uzstādīts vai komercuzskaites mēraparāta uzstādīšanas laiks ir ilgāks par gadu.

Pretapelācijas sūdzības iesniedzēja ieskatā, pirmās instances tiesa ar ticamiem pierādījumiem nekonstatēja mēraparāta plombas bojāšanas dienu, tāpēc prasītāja pieņemtais plombas bojāšanas laiks ir pretrunā ar prasītāja pārstāvju sastādītiem aktiem un citiem lietā iesniegtajiem pierādījumiem. Līdz ar ko nav iespējams precīzi noteikt, no kura laika samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums, un par perioda sākumu bija jāpieņem viens gads, pirms tika konstatēts mēraparāta plombas bojāšanas fakts.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2024.gada 17.jūlija spriedumu apmierināta /Nosaukums B/ prasība uzturētajā daļā pret /Persona A/ par zaudējumu un kompensācijas piedziņu un izbeigta tiesvedība daļā pret /Nosaukums C/.

Ar Senāta Civillietu departamenta 2024.gada 17.decembra spriedumu atcelts Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2024.gada 17.jūlija spriedums daļā ar kuru apmierināta prasība un piedzīti tiesāšanās izdevumi, un lieta šajā daļā nodota jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Apelācijas instances tiesas sēdē prasītāja /Nosaukums B/ pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Oskars Ramiņš prasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādītajiem motīviem un pamatiem, pretapelācijas sūdzību uzskatīja par nepamatotu.

Apelācijas instances tiesas sēdē /Persona A/ pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Jānis Kubilis prasību un apelācijas sūdzību neatzina, pretapelācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādītajiem motīviem un pamatiem.

Civillietu tiesas kolēģija, uzklausījusi pušu pilnvaroto pārstāvju tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, izvērtējusi apelācijas un pretapelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi rakstveida pierādījumus, atzīst, ka prasība un apelācijas sūdzība ir pamatota un apmierināma daļēji, bet pretapelācijas sūdzība nav pamatota.

Motīvu daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 22.jūnija spriedums daļā, ar kuru apmierināta /Nosaukums B/ prasība pret /Nosaukums C/ par zaudējumu 1994,13 euro piedziņu un līgumsoda piedziņu 2136,14 euro par periodu no 2018.gada 1.marta līdz 2019.gada 30.novembrim un noraidīta prasība pret /Nosaukums C/ par līgumsoda piedziņu 4130,27 euro apmērā nav pārsūdzēts un ir stājies likumīgā spēkā.

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2024.gada 17.jūlija spriedums daļā, ar kuru izbeigta tiesvedība pret /Nosaukums C/, jo tā 2023.gada 3.novembrī ir likvidēta, nav pārsūdzēts un ir stājies spēkā.

Ar Senāta Civillietu departamenta 2024.gada 17.decembra spriedumu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2024.gada 17.jūlija spriedums atcelts daļā ar kuru apmierināta prasība par zaudējumu un līgumsoda piedziņu, kā arī tiesāšanās izdevumu piedziņu, un lieta šajā daļā nodota jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesai.

Atbilstoši iesniegtās apelācijas un pretapelācijas sūdzības saturam, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka ņemot vērā, ka Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 22.jūnija spriedums ir pārsūdzēts daļā ar kuru noraidīta prasība par zaudējumu un līgumsoda piedziņu 56 102,45 euro apmērā no atbildētāja /Persona A/ un/Nosaukums C/, civillieta atkārtoti izskatāma apelācijas instances tiesā prasības daļā par zaudējumu un līgumsoda piedziņu 71776,08 euro (35 646,61+35 646,61+67,8+42,35+372,71) apmērā pret atbildētāju /Persona A/.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu sprieduma motīvu daļā norāda šā likuma 193.panta piektajā daļā minētos apstākļus, kā arī motivē attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu.

Civilprocesa likuma 430.panta trešajā daļa noteic, ka fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Lietā nav strīda, ka atbildētājam /Persona A/ un /Persona D/ līdz 2010.gada 25.novembrim piederēja īpašums /Adrese A/, katram 1/2 domājamā daļa no nekustamā īpašuma, kā arī starp /Nosaukums G/ (pēc reorganizācijas – /Nosaukums B/), kā piegādātāju, un atbildētāju /Persona A/, kā lietotāju, no 2009.gada 4.janvāra līdz 2018.gada 28.februārim bija noslēgts dabasgāzes piegādes līgums mājsaimniecības lietotājiem Nr.65-3480512. Līgumā noteikts pirmo 12 mēnešu saskaņotais gāzes patēriņš 300 m3 mēnesī, kā arī fiksēts skaitītāja*Premagas* Nr.6158212, plomba Nr.5180774, rādījums 8721 m^3 (l.l. 30-35, 1.sējums).

Lietā nav strīda arī par to, ka no 2010.gada 25.novembra līdz 2019.gada 15.novembrim īpašuma /Adrese A/ īpašnieks bija/Nosaukums C/, ar kuru līgums par dabasgāzes piegādi tika noslēgts 2018.gada 1.martā, bet kopš 2019.gada 15.novembra minētā īpašuma īpašnieks ir /Nosaukums D/, ar kuru līgums par dabasgāzes piegādi noslēgts 2019.gada 30.novembrī (l.l. 30-32, 1.sējums).

Konkrētajā gadījumā nav strīda par to, ka 2021.gada 9.novembrī prasītājs demontēja uzstādīto komercuzskaites mēraparātu *Premagas* Nr.6158212, ar rādījumu 63226 m^3, un tā vietā uzstādīja jaunu komercuzskaites mēraparātu, par ko sagatavots akts par skaitītāja maiņu. Mēraparāts kopā ar noņemto roto plombu Nr.5180774 atbildētāja /Persona A/ klātbūtnē ielikts drošības maisā Nr.CB30932 un maiss aizlīmēts, par ko sastādīts akts par skaitītāja maiņu, kontroli Nr.1-09/11/21/, un tā piezīmēs fiksēts, ka noņemtais dabasgāzes norēķinu un uzskaites mēraparāts ar plombu Nr.5180774 (zaļa) tiks nodots uz ekspertīzi. (l.l. 36-38, 1.sējums).

Valsts tiesu ekspertīžu biroja eksperte /Persona E/ 2022.gada 1.martā sagatavojusi konsultatīvo atzinumu Nr.22-34/22-40, kurā secināts, ka plomba Nr.5180774 ir bijusi atvērta, izņemot no tās sākotnējo serdeni un tā vietā frontāli iespiežot citu serdeni, plombas aukla pie gāzes skaitītāja kreisās puses atveres vītnei uzskrūvētā uzgriežņa ir pārdalīta ar rīku, kam ir savstarpēji pretēji novietotas šauras, asas darbavirsmas, kas šķērsgriezumā ir trīsstūra forma, piemēram, pārkniebjot ar nelielām asām knaiblēm. Secināts, ka pārdalītās plombas auklas gali ir ievietoti gāzes skaitītāja kreisās puses atveres vītnes esošā atverē un nostiprināti ar sacietējušu vielu (l.l. 81-86, 1.sējums).

Prasītājs cēlis prasību par zaudējumu piedziņu pret atbildētāju /Persona A/, kas izriet no dabasgāzes skaitītāja plombas bojājuma, kā rezultātā atbildētājam laika periodā no 2009.gada 4.janvāra līdz 2018.gada 28.februārim bijusi iespēja patērēt dabasgāzi bez maksas.

2009.gada 4.janvāra dabasgāzes piegādes līguma Nr.65-3480512 2.1.5.punktā noteikts, ka lietotājs nodrošina piegādātāja uzstādītā skaitītāja un plombu saglabāšanu (plombas drīkst noņemt tikai piegādātājs), kā arī 24 stundu laikā ziņot piegādātājam par skaitītāja bojājumiem, bojātām, norautām skaitītāja vai gāzesvada plombām.

Strīda izšķiršanā atbilstoši Civillikuma 3.pantam piemērojams normatīvais regulējums, kas bija spēkā no 2009.gada 4.janvāra līdz 2018.gada 28.februārim, tostarp Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumi Nr.1048. "Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi" (spēkā no 2008.gada 30.decembra līdz 2016.gada 11.februārim), un Ministru kabineta 2016.gada 9.februāra noteikumi Nr.85 "Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi" (spēkā no 2016.gada 11.februāra līdz 2017.gada 2.aprīlim) – tiktāl, ciktāl Satversmes tiesa to atsevišķus punktus nav atzinusi par spēkā neesošiem.

Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumu Nr.1048 "Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi" (spēkā līdz 2016.gada 11.februārim) 36.2.punkts noteic, ka lietotājam ir pienākumi nodrošināt uzstādīto norēķinu uzskaites mēraparātu, dabasgāzes patēriņa skaitītāju, ar tiem saistītu telemetrijas un telemehānikas sistēmu un plombu saglabāšanu (plombas drīkst noņemt tikai sistēmas operators), kā arī 24 stundu laikā ziņot sistēmas operatoram par pamanītajiem norēķinu uzskaites mēraparātu, dabasgāzes patēriņa skaitītāju, telemetrijas vai telemehānikas sistēmu un plombu bojājumiem.

Ministru kabineta 2016.gada 9.februāra noteikumu Nr.85 "Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi" (spēkā līdz 2017.gada 3.aprīlim) 66.1.punktā noteikts, ka lietotājam ir pienākums nodrošināt uzstādīto dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparātu un ar tiem saistīto telemetrijas un telemehānikas sistēmu un plombu saglabāšanu.

Kā arī Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 “Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi” 97.3.punkts noteic, ka lietotājam ir pienākums nodrošināt uzstādīto komercuzskaites mēraparātu un plombu saglabāšanu.

Tādējādi saskaņā ar prasības pieteikumā norādīto atbildētājs /Persona A/, neatkarīgi no tā, ka viņa īpašuma tiesība uz gazificēto objektu izbeidzās 2010.gada 25.novembrī, kā līgumisks lietotājs, ir atbildīgs par plombas un dabasgāzes sistēmas uzturēšanu gazificētajā objektā līdz pat 2018.gada 28.februārim, un ir atbildīgs par prasītājam šajā laika posmā nodarītajiem zaudējumiem.

Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā, prasītājs ir pierādījis, ka noticis 2009.gada 4.janvāra līguma Nr.65-3480512, Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumu Nr.1048 “Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi”, Ministru kabineta 2016.gada 9.februāra noteikumu Nr.85 “Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” un Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 “Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi” pārkāpums, jo konstatētā iejaukšanās dabasgāzes skaitītāja un gāzesvada plombās, kas ir radījusi iespēju dabasgāzi patērēt bez uzskaites un maksas.

Dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpuma dēļ izlietotās dabasgāzes daudzuma noteikšanā un kompensācijas aprēķināšanā, ir piemērojamas Senāta paplašinātā sastāva 2022.gada 31.janvāra spriedumā lietā Nr.SKC-133/2022 ietvertās atziņas.

Enerģētikas likuma 42.^{3} panta pirmajā daļā (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016.gada 7.martam) bija noteikts: ja energoapgādes komersants konstatē, ka enerģijas lietotājs ir pārkāpis Ministru kabineta noteikumus par dabasgāzes piegādi un lietošanu vai līgumu par dabasgāzes piegādi un tā rezultātā enerģijas lietotājam ir samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, enerģijas lietotājs samaksā energoapgādes komersantam par izlietoto dabasgāzi, kā arī kompensāciju. Kārtību, kādā energoapgādes komersants nosaka faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu, kā arī kompensācijas apmēru un aprēķināšanas kārtību, nosaka Ministru kabinets.

Pušu starpā noslēgtā 2009.gada 4.janvāra līguma Nr.65-3480512 4.1.punkts noteic, ja piegādātājs konstatē tīšus skaitītāja bojājumus, ir bojātas, viltotas vai norautas skaitītāja vai gāzesvadu plombas, patvaļīgi pievienotas gāzes iekārtas vai aparatūra, vai izdarīti citi pārkāpumi, kuru dēļ samazināts gāzes patēriņa lielums vai radīta iespēja gāzi lietot bez maksas, piegādātājs pārtrauc gāzes padevi un, saskaņā ar norēķinu kārtībā noteiktajām gāzes diferencētajām patēriņa normām, aprēķina lietotāja nelikumīgi izlietotās gāzes daudzumu par laika periodu no pēdējās piegādātāja izdarītās pārbaudes vai skaitītāja uzstādīšanas dienas līdz gāzes padeves pārtraukšanai, lietotājs apņemas maksāt aprēķina ceļā noteikto gāzes daudzumu un līgumsodu par pārkāpumu, līgumsods tiek aprēķināts reizinot gāzes daudzumu ar gāzes tirdzniecības gala tarifu divkāršā apmērā.

Ar Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra spriedumu lietā Nr.2019-37-0103, Ministru kabineta 2016.gada 9.februāra noteikumu Nr.85 „Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” 98., 99. un 100.punkts, ciktāl patērētās dabasgāzes daudzums nosakāms, pamatojoties uz enerģijas lietotājam atļauto maksimālo dabasgāzes patēriņu stundā vai enerģijas lietotāja dabasgāzes iekārtu maksimālo iespējamo patēriņu stundā, vai energoapgādes komersanta apstiprinātajā norēķinu kārtībā noteiktajām diferencētajām patēriņa normām, atzīti par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105.pantam un Enerģētikas likuma 42.^{3} panta pirmajai daļai (redakcijā, kas bija spēkā no 2008.gada 4.jūlija līdz 2016.gada 7.martam) un attiecībā uz personām, kurām tas piemērots vai būtu jāpiemēro tiesā, spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža.

Ievērojot Satversmes tiesas sniegto tiesību normas interpretāciju, atceļot Satversmei neatbilstošo regulējumu, patērētās dabasgāzes daudzuma noteikšanā ir tieši piemērojams Satversmes 105.pants un patērētās dabasgāzes daudzuma aprēķināšanas metodēm jābūt tādām, kas atbilstoši taisnīguma principam nodrošina energoapgādes tiesisko attiecību dalībnieku ekonomisko ekvivalenci un to, ka patērētās dabasgāzes daudzums tiek noteikts iespējami tuvu tam, kas patērēts faktiski (*skat. Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr. 2019-37-0103 29.1. un 30.3.punktu*).

Izvērtējot Ministru kabineta 2016.gada 9.februāra noteikumu Nr.85 99.punktā noteiktās vairākas patērētās dabasgāzes daudzuma aprēķināšanas metodes, Satversmes tiesa atzinusi, ka samērīgumu un ekonomisko ekvivalenci starp gāzes piegādātāju un gāzes patērētāju nodrošina tikai viena no 99.1.punktā paredzētajām patērētās dabasgāzes daudzuma noteikšanas metodēm, proti, faktiski patērētais dabasgāzes daudzums līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā. Tādējādi vispārējās jurisdikcijas tiesai, pārbaudot pušu iesniegtos pierādījumus un sniegtos paskaidrojumus, jānoskaidro apstākļi par patērētās dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos vai analogā situācijā līdzīgā laikposmā un jāattiecina tie uz līdzīgo konstatēto pārkāpuma laika posmu (*skat. Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103 29.1.,29.3. un 30.3.punktu*).

Ja energoapgādes komersants, nosakot faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu, izmanto datus par patērētās dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija vai tiesa īsteno kontroli pār energoapgādes komersanta noteiktā dabasgāzes daudzuma pamatotību un tiesiskumu, ņemot vērā katras situācijas individuālos apstākļus. Turklāt no Ministru kabineta sniegtajiem papildu apsvērumiem izriet, ka šīs metodes izmantošana var būt balstīta ne vien vēsturiskos, bet arī analoģiskos dabasgāzes patēriņa datos. Tādējādi, pat tad, ja energoapgādes komersanta rīcībā nav vēsturisku datu par konkrētā enerģijas lietotāja dabasgāzes patēriņu, ir iespējams izmantot datus par analogu situāciju, kuri saprātīgi var tikt attiecināti arī uz konkrēto enerģijas lietotāju. Līdz ar to apstrīdētajās noteikumu normās paredzētā patērētās dabasgāzes daudzuma noteikšanas metode, saskaņā ar kuru tiek izmantots faktiski patērētās dabasgāzes daudzums līdzīgā laikposmā līdzīgos apstākļos, nodrošina ekonomisko ekvivalenci. Tādēļ personas pamattiesību aizskārums ir mazāks nekā labums, ko sabiedrība gūst šīs metodes izmantošanas rezultātā, un apstrīdētajās noteikumu normās ietvertais pamattiesību ierobežojums šajā daļā atbilst samērīguma principam (*skat. Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103 29.1.1. punktu*).

Līdz ar to ir pamats konkrēto tiesisko attiecību noregulēšanai piemērot 2020.gada 28.septembra spriedumā lietā Nr. 2019-37-0103 paustās atziņas par patērētās dabasgāzes daudzuma noteikšanas metodi, saskaņā ar kuru tiek izmantots faktiski patērētās dabasgāzes daudzums līdzīgā laikposmā līdzīgos apstākļos.

Ņemot vērā Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103 un Augstākās tiesas senāta spriedumā lietā Nr.SKC-133/2022 izteiktās atziņas, prasītājs prasības pieteikuma pielikumā un paskaidrojumos par prasības aprēķinu aprēķinājis patēriņu pēc tā paša objekta vēsturiskā patēriņa (l.l. 4-15, l.l. 68-75, 1.sējums; l.l. 141-160, 2.sējums).

Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā, atzīstams par pamatotu prasītāja 2022.gada 13.decembra paskaidrojumos ietvertais aprēķins, kurā norādīts, ka no skaitītāja uzstādīšanas brīža 2007.gada 12.oktobrī līdz 2008.gada 31.decembrim gazificētajā objektā vidējais patēriņš bija 597 m^3 mēnesī, bet laika posmā no 2009.gada 1.janvāra (aprēķinā norādīts 2008.gada 31.decembrim) līdz 2010.gada 31.janvārim – 567 m^3 mēnesī.

Savukārt sekojošā laika periodā, no 2010.gada 1.februāra (aprēķinā norādīts 2010.gada 31.janvāra) līdz 2019.gada 30.novembrim, ar izņēmumu 2018.gada februārī, norādītais dabasgāzes patēriņš krasi samazinājās, pārskata periodos sasniedzot no 106 m^3 līdz 303 m^3 mēnesī, proti, divas līdz piecas reizes mazāks salīdzinājumā ar sākotnējo dabasgāzes patēriņu.

Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka apstāklis, ka 2018.gada februārī vidējais dabasgāzes patēriņš ir bijis 2087 m^3 , nemaina ilgstošā laika periodā, no 2010.gada 1.februāra līdz 2018.gada 31.janvārim un no 2018.gada 1.marta līdz 2019.gada 30.novembrim konstatētu būtiski samazinātu, proti divas līdz piecas reizes mazāks, uzskaitītās izmantotās dabasgāzes patēriņu.

Savukārt novērtējot uzskaitītās izmantotās dabasgāzes patēriņu sākot no 2019.gada 1.decembra (aprēķinā norādīts 2019.gada 30.novembra) līdz 2022.gada 28.februārim, laikā, kad īpašuma tiesību uz gazificēto īpašumu ieguva /Nosaukums D/, Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka dabasgāzes patēriņš būtiski pieaudzis, sasniedzot vairāk nekā 823 m^3 mēnesī.

Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka ņemot vērā, ka lietā konstatēta dabasgāzes patēriņa būtiska samazināšanās, kopsakarā ar faktu, ka dabasgāzes skaitītāja plombas ir bojātas, prasītājs ir pierādījis, ka dabasgāzes uzskaite apzināti un mērķtiecīgi ietekmēta laika posmā no 2010.gada janvāra līdz 2019.gada 30.novembrim.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata par nepieciešamu norādīt, ka ņemot vērā, ka tiesvedība civillietā pret atbildētāju /Nosaukums C/ ir izbeigta, lietā nepieciešams aprēķināt patērētās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apjomu, tikai attiecībā uz laika periodu, par kuru zaudējumu atlīdzība ir piedzenama no atbildētāja /Persona A/, proti no 2011.gada 10.novembra līdz 2018.gada 28.februārim.

Ņemot vērā, ka uzskaitītā patērētā dabasgāze laika periodā no 2011.gada 10.novembra līdz 2018.gada 28.februārim ir 15 521 m^3, bet, vadoties no faktiski patērētās dabasgāzes daudzuma līdzīgā laikposmā, aprēķinātā patērētā dabasgāze attiecīgajā laika periodā, ņemot vērā, ka vidējais patēriņš līdzīgā periodā, proti, līdz 2010.gada 31.janvārim, ir bijis 567m^3 mēnesī, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājs pamatoti un samērīgi aprēķinājis patērētās neuzskaitītās dabasgāzes apjomu 42 854 m^3 apmērā 75,58 mēneša periodā no 2011.gada 10.novembra līdz 2018.gada 28.februārim, par pamatu šādam aprēķinam ņemot patēriņu 567m^3 mēnesī (75,58*567) (l.l. 147-149, 2.sējums).

Civillietu tiesas kolēģija atzīst šādu nelikumīgi patērētās dabasgāzes daudzuma un parāda aprēķina metodi par pamatotu un iespējami tuvu tam, tai kāda faktiski varētu būt patērēta, jo aprēķinā vērtēti vēsturiskie dati par pārkāpēja dabasgāzes patēriņu objektā līdzīgos apstākļos pirms pārkāpuma.

Tā kā prasītāja veiktajā patērētās dabasgāzes daudzuma aprēķinā nav ņemts vērā, ka laika periodā pēc pārkāpuma, tas ir pēc 2021.gada 9.novembra, patērētās dabasgāzes apjoms ir bijis lielāks nekā pirms pārkāpuma, proti, 792-823 m^3 mēnesī, Civillietu tiesas kolēģija atzīst prasītāja veikto patērētās dabasgāzes aprēķinu 567m^3 mēnesī, kurš balstīts uz vēsturiskajiem datiem, par samērīgu. Savukārt atbildētāja iebildumi par to, ka dabas gāzes patēriņa pieaugums ir pamatots ar laika gaitā veiktu īpašuma uzlabošanu, nav attiecināms uz vēsturiski pamatotiem patēriņa datiem.

Civillietu tiesas kolēģija arī konstatē, ka saskaņā ar lietā nodibināto patērētās dabasgāzes apjomu, no atbildētāja /Persona A/ par laika periodu no 2011.gada 10.novembra līdz 2018.gada 28.februārim piedzenamas izmaksas par patērēto, bet neuzskaitīto piegādāto dabasgāzi 27 333 m^3 (42 854-15 521) apjomā (l.l. 147-149, 2.sējums).

Prasītājs, pamatojoties uz Ministru kabineta 2017. gada 7. februāra noteikumu Nr.78 “Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi” 89.punktu, ņemot vērā, ka skaitītājs tika demontēts 2021.gada 9.novembrī, aprēķinājis patērētās dabasgāzes izmaksas saskaņā ar *Enefit*, kurš ir objekta pēdējās garantētās piegādes pakalpojuma sniedzējs, mājaslapā norādīto informāciju, saskaņā ar kuru 2021.gada novembrī pēdējās garantētās piegādes cena bija 0,114 euro/kWh.

Atbilstoši šādam tarifam, maksa par 27 333 m3 neuzskaitītās bet patērētās dabasgāzes būtu 36 010,53 euro (27 333*10,538* 0,1233713) un pievienotās vērtības nodoklis 7562,21 euro (l.l. 155, 2.sējums).

Tomēr ar Satversmes tiesas 2021.gada 14.oktobra spriedumu lietā Nr.2021-03-03 Ministru kabineta noteikumu Nr.78 88.punkts (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2021.gada 12.augustam) un 89. punkts (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2020. gada 24.janvārim) atzīts par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105.pantam un Enerģētikas likuma107.panta septītajai daļai, attiecībā uz personām, kam tas piemērots vai būtu jāpiemēro tiesā, par spēkā neesošu no izdošanas brīža.

Tādējādi, Civillietu tiesas kolēģija atzīst par pamatotu aprēķinu par patērēto, bet ar skaitītāju Nr.6158212 neuzskaitīto, dabasgāzi piemērojot patēriņa laikā bijušos aktuālos tarifus, kuri tika piemēroti pārkāpuma periodā, par 27 333 m3 neuzskaitītās, bet patērētās dabasgāzes, aprēķinot 11 392,27 euro zaudējumus un pievienotās vērtības nodokli 2417,52 euro, kopā 13 809,79 euro (l.l. 143-144, 159-160, 2.sējums).

Savukārt prasība daļā par zaudējumu 29 762,95 euro piedziņu ir noraidāma.

Prasītājs aprēķinājis un lūdzis piedzīt no atbildētāja /Persona A/ arī kompensāciju 35 646,61 euro apmērā.

Ar Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2021.gada 14.oktobra spriedumu lietā Nr.2021-03-03 nospriests: atzīt Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 89.punktu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2020.gada 24.janvārim) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105.pantam un Enerģētikas likuma 107.panta septītajai daļai un attiecībā uz personām, kurām tas piemērots vai būtu jāpiemēro tiesā, par spēkā neesošu no izdošanas brīža; atzīt Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 89.punktu (redakcijā, kas bija spēkā no 2020.gada 25.janvāra līdz 2021.gada 12.augustam, un spēkā esošajā redakcijā) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105.pantam un Enerģētikas likuma 107.panta septītajai daļai un attiecībā uz personām, kurām tas piemērots vai būtu jāpiemēro tiesā, par spēkā neesošu no izdošanas brīža.

Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punkts noteic, ka līguma noteikums, kuru līgumslēdzējas puses savstarpēji nav apspriedušas, ir netaisnīgs, ja tas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam, par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas uzliek patērētājam, kurš neizpilda vai nepienācīgi izpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu vai citu kompensāciju par līgumsaistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus.

Savukārt Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta astotā daļa noteic, ka [..] pakalpojuma sniedzēja un patērētāja noslēgtajā līgumā ietvertie netaisnīgie noteikumi nav spēkā no līguma noslēgšanas brīža, bet līgums paliek spēkā, ja tas var pastāvēt arī turpmāk, kad izslēgti netaisnīgie noteikumi.

Ievērojot minēto Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka nav spēkā arī pušu starpā noslēgtā līguma 4.1.punktā pielīgtais līgumsoda apmērs.

Līdz ar to nav normatīvā regulējuma, kas noteiktu, kā dabasgāzes lietošanas pārkāpuma gadījumā būtu aprēķināma kompensācija, kā arī nav nekādas citas speciālas tiesību normas, kas regulē kompensācijas apmēru dabasgāzes prettiesiskas lietošanas gadījumā.

Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra spriedumā, ar kuru tiesa atzina Ministru kabineta 2016.gada 9.februāra noteikumu Nr.85 „Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi" 98., 99. un 100.punktu, ciktāl kompensācijas apmērs nosakāms, reizinot tajos paredzētajā kārtībā noteikto patērētās dabasgāzes daudzumu ar dabasgāzes tirdzniecības tarifu divkāršā apmērā, par nesamērīgu un netaisnu un par spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža, un ar 2020.gada 20.marta spriedumu atzina Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumu Nr.1048 "Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi" 56. un 58.punktu par spēkā neesošu, izteiktās atziņas.

Satversmes tiesa ir uzsvērusi, ka tiesai kompensācijas apmēra aprēķināšanā ir jāņem vērā kompensācijas mērķis, kā arī tas, ka kompensācijas apmēram jābūt samērīgam. Tā kā kompensācija pēc tās juridiskās dabas ir pielīdzināma līgumsodam, tās samērīga apmēra noteikšanai izmantojami kritēriji, kurus vispārējās jurisdikcijas tiesas atbilstoši no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātajam samērīguma principam un Civillikuma 1717.pantam izmanto līgumsoda apmēra samērīguma noteikšanā (tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas, taču tam jābūt samērīgam un atbilstošam godīgai darījumu praksei).

Tas nozīmē, ka gadījumos, kad enerģijas lietotājs pārkāpis dabasgāzes piegādes līgumu un viņam bijusi iespēja lietot dabasgāzi bez uzskaites, lietotāja pienākums samaksāt par patērēto dabasgāzi, kā arī kompensāciju, kura noteikta likumā. Turklāt, kā izriet no minēto normu satura un mērķa, gāzes lietotāja atbildība iestājas, ja konstatētas mērķtiecīgas darbības nolūkā iejaukties gāzes skaitītājā un pastāvējusi iespēja dabasgāzi lietot, apejot uzskaiti. Tādējādi nav svarīgi, kura persona ir bojājusi dabasgāzes patēriņa skaitītāja plombu vai veikusi citas

darbības. Prasītājai kā sistēmas operatoram jāpierāda iejaukšanās fakts gāzes uzskaites mehānismā (*skat. Senāta 2022.gada 2.marta sprieduma lietā Nr.SKC-280/2022 10.1.punktu*).

Konkrētajā gadījumā lietā ir konstatēta iejaukšanās dabasgāzes patēriņa skaitītāja plombās, kas radīja iespēju ilgstoši patērēt dabasgāzi bez maksas (laikā no 2009.gada 4.janvāra līdz 2018.gada 28.februārim). Minētais ir atzīstams par būtisku pārkāpumu.

Savukārt kompensācijai ir jāveicina dabasgāzes lietošanas noteikumu un dabasgāzes piegādes līguma noteikumu ievērošanu, kā arī jānodrošina, ka ar kompensāciju tiek panākts taisnīgs rezultāts par atbildētājas kā dabasgāzes lietotājas pieļauto pārkāpumu, vienlaikus nodrošinot saprātīgu līdzsvaru starp konkrētās personas tiesībām un sabiedrības interesēm.

Izvērtējot pieļautā pārkāpuma smagumu un sekas, lai kompensācija būtu taisnīga un samērīga, kā arī pildītu sodīšanas un preventīvo funkciju, Civillietu tiesas kolēģija, ņemot vērā pārkāpuma izdarīšanas ilgumu no 2011.gada 10.novembra līdz 2018.gada 28.februārim, proti, laika periodu kurā ir izveidojies gāzes patēriņa samazinājums, un pārkāpuma rezultātā radīto uzskaitītās dabasgāzes samazinājumu, atzīst par taisnīgu noteikt kompensācijas apmēru 4500,00 euro. Mazāku kompensācijas apmēru noteikt nav pamata, jo tas nebūtu samērīgs ar pieļautā pārkāpuma bīstamību, kā arī nepildītu sodīšanas funkciju, lai atturētu no līdzīgas rīcības nākotnē.

Savukārt prasība daļā par kompensācijas (prasības pieteikumā lietots termins līgumsods) 31 809,79 euro piedziņu (35 646,61-4500) ir noraidāma.

Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumi Nr.78 “Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi” 97.5.punkts noteic, ka lietotājam ir pienākums segt izdevumus, kas saistīti ar sadales sistēmas operatoram nodarīto kaitējumu, tostarp radītajiem zaudējumiem, ja patvaļīgi tika izdarītas izmaiņas dabasgāzes apgādes sistēmā vai tika sabojāta dabasgāzes apgādes sistēma vai komercuzskaites mēraparāts vai tā plombas.

Arī 2009.gada 4.janvāra dabasgāzes piegādes līguma Nr.65-3480512 2.1.5.punktā noteikts, ka lietotājs nodrošina piegādātāja uzstādītā skaitītāja un plombu saglabāšanu.

Ņemot vērā, ka lietā konstatēts, ka ir notikusi iejaukšanās dabasgāzes skaitītāja darbībā, atbildētājam /Persona A/ radot iespēju patērēt dabasgāzi bez maksas, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka ir pamats piedzīt no atbildētāja izdevumus par gazificētajā objektā uzstādīto dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparātu BK-G6 MT Nr.34963130 67,80 euro, izdevumus par mēraparāta demontāžu un nomaiņu 42,35 euro, kā arī mēraparāta pārbaudes izdevumus 372,71 euro.

Kaut arī pretapelācijas sūdzībā norādīts, ka pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka dabasgāzes patēriņa samazināšanās saistīta ar siltiem laikapstākļiem un alternatīvu apkures veidu – malkas apkuri (l.l. 4-12, 2.sējums), Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka no minētajiem pierādījumiem neizriet, ka malkas apkure faktiski arī būtu lietota. Savukārt uzstādīt malkas apkures katlu un piegādāt cieto kurināmo materiālu var arī vienīgi nolūkam mazināt aizdomas par skaitītāja rādījumu nepareizību. Ņemot vērā, ka lietā nav pierādījumu par to, ka minētais malkas apkures katls būtu funkcionējošs un faktiski izmantots, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka liecinieku /Persona D/, /Persona C/, /Persona B/ liecības par alternatīvās apkures – ar malku kurināmā katla izmantošanu no 2010.gada līdz 2016.gadam ticami neizskaidro, kāpēc pēc visā periodā no 2011.gada 1.janvāra līdz pat 2019.gada 30.novembrim ir bijis pieckāršā apmērā samazināts patērētās dabasgāzes apjoms, un kāpēc, neziņojot par to prasītājam, bojāta skaitītāja roto plomba.

Civillietu tiesas kolēģija arī konstatē, ka šķūņa pārbūve par dzīvojamām telpām, likumsakarīgi izskaidro patērētās uzskaitītās dabasgāzes palielināšanos pēc 2019.gada 30.novembra attiecībā pret patēriņu laika periodā līdz 2010.gada 31.janvārim, bet aprēķinā norādītā apkurināmā platība nav vērā ņemams fakts, aprēķinot patērēto neuzskaitīto dabasgāzi, jo šis aprēķins balstīts uz uzskaitīto patēriņu līdz 2010.gada 31.janvārim tajā pašā objektā, nevis platību vai patēriņu salīdzināmos apstākļos citā ēkā.

Tāpat arī lietas materiāliem pievienotais 2016.gada 31.decembra akts Nr.8/1, no kura redzams, ka pēc izsaukuma minētajā datumā tika novērsta gāzes noplūde gazificētajā objektā, nav izskaidrojums uzskaitītās

patērētās dabasgāzes samazinājumam, bet tieši pretēji, Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā rada pamatu pieņēmumam, ka minētajā datumā, uzskaitītās dabasgāzes apjomam vajadzētu būt palielinātam, jo gāzes noplūde ir notikusi pēc skaitītāja (l.l.106, 2.sējums).

Par nepamatotiem Civillietu tiesas kolēģija atzīst atbildētāja iebildumus, ka saskaņā ar Komerclikuma 406.pantu prasības celšanai ir iestājies noilgums, jo prasība nav celta trīs gadu laikā kopš 2018.gada 18.februāra, kad zaudējis spēku Dabasgāzes piegādes līgums ar atbildētāju /Persona A/, jo konkrētās civiltiesiskās attiecības ir delikttiesiskas, līdz ar to piemērojams vispārējais desmit gadu noilguma termiņš (*skat. Satversmes tiesas 2021. gada 14. oktobra sprieduma lietā Nr. 2021-03-03 24. punktu*).

Nav pamatoti arī pretapelācijas sūdzībā norādītie iebildumi par to, ka prasītāja darbinieki sešu gadu laikā vairākkārtīgi, proti, 2007.gada 12.oktobrī, 2009.gada 13.janvārī, 2016.gada 31.decembrī un 2018.gada 7.martā, apsekojuši īpašumu /Adrese A/ un nav konstatējuši dabasgāzes skaitītāja plombas bojājumus, jo saskaņā ar ekspertes konsultatīvajā atzinumā Nr.22-34/22-40 norādīto, plomba Nr.5180774 ir bijusi atvērta, pārdalītās plombas auklas gali ir ievietoti gāzes skaitītāja kreisās puses atveres vītnes esošā atverē un nostiprināti ar sacietējušu vielu. Minētais nepārprotami liecina, ka papildus tam, ka ir notikusi iejaukšanās dabasgāzes skaitītāja darbībā ir veiktas arī mērķtiecīgas darbības, lai prasītāja darbinieki nepamanītu, ka plomba ir bojāta, bet bojājumu ir bijis iespējams konstatēt vien pieprasot eksperta konsultatīvo atzinumu.

Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa lietas apstākļus un pierādījumus lietā kopumā ir pareizi novērtējusi, un pamatoti daļēji apmierinājusi celto prasību, taču noteikusi kompensācijas apmēru pārāk mazā apjomā, kurš Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā nav atbilstošs tā mērķim.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītājs ceļot prasību veicis valsts nodevas samaksu 2095,27 euro apmērā (l.l. 29, 1.sējums), savukārt iesniedzot apelācijas sūdzību samaksāta valsts nodeva 1642,33 euro (l.l. 259, 2.sējums).

Tā kā celtās prasības summa ir 80 036,62 euro, bet prasība un apelācijas sūdzība apmierināta daļēji, par summu 18792,65 euro (13809,79+4500+67,8+42,35+372,71), tas ir 23,48% (18 792,65 /80 036,62) apmērā, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka no atbildētāja /Persona A/ prasītāja /Nosaukums B/ labā piedzenama valsts nodeva par prasības pieteikuma iesniegšanu tiesā 491,97 euro apmērā (2095,27*23,48%).

Tā kā prasītāja apelācijas sūdzība ir apmierināta tikai 5,56% apmērā (1-((56 102,45-(4500-1380,98))/56 102,45)), no atbildētāja /Persona A/ prasītāja /Nosaukums B/ labā piedzenama valsts nodeva par apelācijas sūdzības iesniegšanu 91,31 euro apmērā (1642,33*5,56%).

Kopā no atbildētāja /Persona A/ par labu prasītājam piedzenami tiesas izdevumi 583,28 euro apmērā (491,97+91,31).

Savukārt Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta “c” apakšpunkts noteic, ka atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa pārsniedz 57 001 euro, — to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 5 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītājam radušies izdevumi advokāta palīdzības samaksai 4973,10 euro (l.l. 124, 2.sējums, l.l. 33,55, 3.sējums), kas piedzenami no atbildētāja par labu prasītājam, 939,63 euro apmērā (18792,65*5%), kas atbilst 5% no apmierinātās prasības summas izskatāmajā lietā.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi lietā par tiesas pavēstu un citu dokumentu nosūtīšanu ir 31,00 euro (l.l. 2, 1.sējums), un tie proporcionāli prasības apmierinātajai daļai piedzenami no atbildētājas par labu valstij 7,28 euro apmērā (31,00 *23,48%), savukārt no prasītāja par labu valstij piedzenami nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi proporcionāli prasības noraidītajai daļai 23,72 euro apmērā (31,00 -7,28).

Civilprocesa likuma 195.pants nosaka, ka taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa norāda prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt procentus, minot arī to apmēru. Tādējādi Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājam nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētāja likumiskos procentus 6% gadā no piespriestās nenomaksātās naudas summas par laiku līdz sprieduma izpildei, jo saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu gadījumos, kad likums noteic aprēķināt likumiskos procentus, tas nolikts pa seši no simta gadā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, 42.panta otro daļu, 44., 93., 140.panta sesto daļu, 193., 199., 204.[1], 426., 430., 432.pantu, 433.panta pirmo daļu un 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

/Nosaukums B/prasību pret /Persona A/ par zaudējumu piedziņu apmierināt daļēji.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, par labu/Nosaukums B/, reģistrācijas numurs /Nosaukums A/, parādu par patērēto dabasgāzi 13 809,79 euro (trīspadsmit tūkstoši astoņi simti deviņi euro un septiņdesmit deviņi centi), kompensāciju4500,00 euro (četri tūkstoši pieci simti euro un nulle centi), izdevumus par dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparātu BK-G6 MT Nr.34963130 67,80 euro (sešdesmit septiņi euro un astoņdesmit centi), izdevumus par mēraparāta demontāžu un nomaiņu 42,35 euro (četrdesmit divi euro un trīsdesmit pieci centi), mēraparāta pārbaudes izdevumus 372,71 euro (trīs simti septiņdesmit divi euro un septiņdesmit viens cents), tiesas izdevumus 583,28 euro (pieci simti astoņdesmit trīs euro un divdesmit astoņi cents), izdevumus advokāta palīdzības samaksai 939,63 euro (deviņi simti trīsdesmit deviņi euro un sešdesmit trīs centi), kopā piedzenot 20315,56 euro (divdesmit tūkstoši trīs simti piecpadsmit euro un piecdesmit seši centi).

Noteikt /Nosaukums B/, reģistrācijas numurs /Nosaukums A/, tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no/Persona A/, personas kods /Personas kods A/, likumiskos 6% gadā no piespriestās nenomaksātās naudas summas 20315,56 euro (divdesmit tūkstoši trīs simti piecpadsmit euro un piecdesmit seši centi), ievērojot, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

Noraidīt prasību daļā par parāda par patērēto dabasgāzi 29 762,95 euro un daļā par kompensācijas 31 146,61 euro piedziņu.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus6,87 euro (seši euro un astoņdesmit septiņi centi).

Piedzīt no /Nosaukums B/, reģistrācijas numurs /Nosaukums A/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 24,13 euro (divdesmit četri euro un trīspadsmit centi).

Noteikt, ka ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2022.gada 27.aprīļa lēmumu piemērotais prasības nodrošinājums lietā sniedzas līdz 20315,56 euro (divdesmit tūkstoši trīs simti piecpadsmit euro un piecdesmit seši centi), pārējā daļā piemērotais prasības nodrošinājums atceļams.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kas piedzīti valsts ienākumos, iemaksājami bankas kontā: saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, konta Nr.LV51TREL2190458019000. Iemaksas mērķis: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kā arī dati lietas identificēšanai.

Pēc valsts ienākumos piedzenamo ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksas, samaksu apliecinošais dokuments jāiesniedz Rīgas apgabaltiesā.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā un iemaksājot par to drošības naudu 300,00 euro Augstākās tiesas depozīta kontā Nr. LV83TREL8280010000000 saņēmējs: Latvijas Republikas Augstākā tiesa, reģistrācijas Nr. 90000068892; saņēmēja banka: Valsts kase; BIC kods TRELLV22; klasifikācijas kods: F22010010.

Sprieduma pasludināšanas datums – 2025.gada 10.jūnijs.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis U.Danga

Tiesnese L.Pliča

Tiesnesis M.Sviķis